

Innehåll

Om strategirapporten – syfte och upplägg	3
1. Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning.....	5
2 Översikt av strategisammanhanget	5
2.1 Förändringar i strategisammanhanget.....	5
2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget	8
2.3 Synergier med andra svenska strategier och aktörer	9
2.4 Integrering av perspektiven.....	9
3 Resultatredovisning.....	10
3.1 Sidas bidrag till förändring på strateginivå.....	10
3.2 Stödområde 1: Förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan, klimatförändringar och naturkatastrofer	11
Mål 1.1: Transparent och hållbar förvaltning och nyttjande av Moçambiques naturresurser	11
Mål 1.2 Stärkt kapacitet hos nationella och lokala myndigheter att bidra till förbättrad miljö, och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan, klimatförändringar och naturkatastrofer	12
Mål 1.3 En hållbar livsmedelsförsörjning med särskilt fokus på ett motståndskraftigt lantbruk ..	13
Mål 1.4 Ökad tillgång till förnybar energi samt tillförlitlig och hållbart producerad elektricitet för hushåll, företag och offentlig verksamhet	14
3.3 Stödområde 2: Stärkt demokrati och jämställdhet samt ökad respekt för mänskliga rättigheter.....	14
Mål 2.1 Stärkta demokratiska institutioner och ökad kapacitet i den offentliga förvaltningen.....	14
Mål 2.2 Moçambiques intäkter mobiliseras används och redovisas på ett mer transparent, hållbart och effektivt sätt som kommer hela befolkningen till del	15
Mål 2.3 Ökad öppenhet med särskilt fokus på tillgång till information för medborgarna om politiska och offentliga beslut	16
Mål 2.4 Stärkt kapacitet i det civila samhället att verka för öppenhet, ansvarsutkrävande och ökad respekt för mänskliga rättigheter	17
Mål 2.5 Förbättrade möjligheter för flickor och unga kvinnor att fatta självständiga beslut om sin sexualitet och reproduktion	18

3.4 Stödområde 3: Förbättrade möjligheter och verktyg för fattiga människor att kunna förbättra sina levnadsvillkor	19
Mål 3.1 Ökade möjligheter för framför allt kvinnor och ungdomar till anständig och produktiv sysselsättning och entreprenörskap	19
Mål 3.2 Ökad tillgång till tjänster och stöd, i synnerhet för kvinnor och ungdomar på landsbygden, som förbättrar deras förutsättningar att starta och driva kommersiella verksamheter	20
Mål 3.3 Stärkta förutsättningar hos aktörer, såsom arbetsmarknadens parter och andra, att verka för rättigheter på arbetsmarknaden	21
Mål 3.4 Förbättrad tillgång till social trygghet för fattiga hushåll	21
4. Implikationer för innevarande strategiperiod	22
Bilaga 1. P6 Finansiell översikt per stödområde och strategimål 2019	23

Om strategirapporten – syfte och upplägg

Syftet med strategirapporten är rapportera Sidas strategigenomförande till UD. Strategirapporten tjänar som underlag till vårsamråden med Utrikesdepartementet (UD) samt till Regeringskansliets (RK) resultatrapportering. Sida är avsändare och UD är målgrupp för och mottagare av strategirapporten.

Vid sidan av strategirapporten redovisar Sida sin verksamhet till regeringen genom årsredovisningen. Denna inkluderar redovisning från strategigenomförandet på en övergripande nivå per strategi. Strategirapporten går djupare och redogör för strategigenomförandet per strategimål för varje strategi och drar även framåtblickande slutsatser.

Strategirapporten är utformad i enlighet med regeringens riktlinjer för strategier. Strategirapporten ska redovisa, analysera och bedöma resultaten av strategigenomförandet i förhållande till angivna strategimål¹ samt redogöra för implikationer för det fortsatta strategigenomförandet. Vid behov ska rapporten redovisa förändringar i förutsättningarna för genomförandet. Det finns tre typer av strategirapporter: Strategirapport år 1, årlig strategirapport och fördjupad strategirapport.

1. **Strategirapport år 1** skrivs för strategiperiodens första år efter genomförd operationalisering. Rapporten sammanfattar slutsatser och redovisar resultat från genomförandet av föregående strategi (i de fall det finns en tidigare strategi). Denna strategirapport redogör även för den förändringsteori som ligger till grund för Sidas stöd inom strategin, centrala överväganden samt hur verksamheten ska genomföras och följas upp under strategiperioden.
2. **Den årliga strategirapporten** skrivs för de år då varken en fördjupad översyn eller operationalisering genomförts.
3. **Den fördjupade strategirapporten** skrivs näst sista året av strategin efter att en fördjupad översyn genomförts. Rapporten redogör för slutsatserna från den fördjupade översyn av strategigenomförandet som sker en gång per strategi. Den fördjupade strategirapporten ska sammanfatta genomförandet av hela strategin hittills² (bl.a. analys av resultat per strategimål) samt ge tydliga rekommendationer inför kommande strategiperiod. Den fördjupade strategirapporten utgör Sidas huvudtillfälle att lämna rekommendationer till regeringens anvisningar inför ny strategi.

Strategirapporten är en lägesuppdatering av strategigenomförandet och bedömer resultat sedan den senaste strategirapporten. Strategirapporten bygger på det underlag som finns tillgängligt vid tillfället för strategirapportens framtagande (t.ex. rapportering, reserapporter, studier, utvärderingar, analyser och anteckningar från partnermöten).

Kapitel 1 sammanfattar Sidas bedömning av strategigenomförandet per strategimål. **Kapitel 2** ger en översikt av strategisammanhanget och beskriver den kontext (tematisk/geografisk) i vilken strategin genomförs. **Kapitel 3** redovisar resultat från strategigenomförandet. **Kapitel 4** redogör för eventuella implikationer för det fortsatta strategigenomförandet som behöver lyftas till UD.

¹ I de tidigare resultatstrategierna används begreppet *resultat*. Denna mall använder genomgående begreppet *strategimål* i linje med nya riktlinjer för strategier. I resultatstrategierna är resultaten klustrade kring *resultatområden*. Mallen använder dock genomgående begreppet *stödområde*.

² Dvs. från strategins början fram till 15/3.

”Trafikljusen” är Sidas viktigaste signalsystem för att följa hur det går i strategigenomförandet. En bedömning görs för varje strategimål och ger en snabb överblick av nuläget. Bedömningen och motiveringen till denna utgör narrativet i resultatredovisningen (kapitel 3) i strategirapporten.

I strategirapporten bedöms två aspekter:

- 1. Utveckling mot strategimålet:** Strategimålen anger vad Sidas arbete ska bidra till under en angiven strategiperiod och utgör den huvudsakliga styrningen i strategigenomförandet. Trafikljusbedömning för *utveckling mot strategimålet* används för att få en snabb uppfattning om utvecklingstrender inom de målområden i kontexter där Sida är aktiv. Sidas insatser kan vara med och påverka utvecklingstrender inom de områden där vi är aktiva, men det handlar ofta om större komplexa och långsiktiga förändringar på nationell, regional och/eller global nivå, där ett stort antal faktorer utanför Sidas kontroll inverkar på utvecklingen i kontexten. Trafikljusbedömningen och färgsättningen motiveras och beläggs utifrån tillgänglig statistik, källor eller rapporter.

Bedömning av utvecklingstrender i kontexten i förhållande till **strategimålen**:

- Grön:** Utvecklingen går framåt
- Gul:** Utvecklingen går delvis framåt eller delvis bakåt
- Röd:** Utvecklingen går bakåt

- 2. Portföljens relevans:** Sidas strävan är att sätta samman och upprätthålla en relevant och väl avvägd portfölj i förhållande till utvecklingsutmaningar i respektive strategikontext, strategins mål och Sidas ambitioner avseende förväntade förändringar och resultat. *Portföljens relevans*, dvs. om Sida har satt samman en väl avvägd portfölj av insatser och aktiviteter som bedöms bidra till förändring i linje med strategimålet.

Sida måste löpande justera sin förändringsteori och portfölj utifrån olika aspekter:

- (i) föränderlig kontext och sammanhang, (ii) efter den styrning som myndigheten får och (iii) beroende på om aktiviteter inte gett eller förväntas ge resultat. Trafikljusbedömningen och färgsättningen av detta trafikljus beaktar och utgår från dessa aspekter.

Bedömning av **portföljens relevans**:

- Grön:** Portföljen är relevant
- Gul:** Portföljen är delvis relevant
- Röd:** Portföljen är inte relevant

1. Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning

	Mål	Portfölj
Stödområde 1: Miljö, klimat, energi		
Strategimål 1.1: Nyttjande av naturresurser		
Strategimål 1.2: Myndigheters miljökapacitet		
Strategimål 1.3: Livsmedelsförsörjning		
Strategimål 1.4: Förnybar energi		
Stödområde 2: Demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet/SRHR		
Strategimål 2.1: Offentlig förvaltning		
Strategimål 2.2: Offentliga intäkter och utgifter		
Strategimål 2.3: Tillgång till information		
Strategimål 2.4: Civila samhället		
Strategimål 2.5: SRHR		
Stödområde 3: Inkluderande ekonomisk utveckling		
Strategimål 3.1: Sysselsättning/entreprenörskap		
Strategimål 3.2: Förutsättningar för företagande		
Strategimål 3.3: Arbetsmarknadsrättigheter		
Strategimål 3.4: Social trygghet		

2 Översikt av strategisammanhanget

Totalt strategibelopp:	Utbetalat belopp hittills:	Antal insatser 2019:
3 498 MSEK	2 769 MSEK	82

2.1 Förändringar i strategisammanhanget

Inledning. År 2019 har präglats av väderrelaterade katastrofer och av allmänna val som präglades av omfattande valfusk samt fredsavtal mellan reeringen och oppositionspartiet Renamo. De tidigare årens

finansiella kris har mattats av, men landet brottas alltjämt av stora ekonomiska svårigheter.³ De negativa effekterna av cykloner, översvämningar och torka har förvärrat situationen för de redan utsatta. Det försämrade säkerhetsläget i delar av centrala och norra landet har också haft negativt inverkan på fattiga människors liv.

Fattigdom och ekonomi. Moçambique rankas lågt på Human Development Index och hamnar på index 0,446 och plats 180/189 länder (2018).⁴ I det index som räknar in ojämlikhet faller landets HDI till 0,309 vilket speglar en ökad grad av skillnad mellan olika grupper i samhället.⁵ Inflationen stannade på en relativt låg nivå. Det avbrutna IMF-programmet och det uteblivet budgetstöd skapar fortfarande finansiella svårigheter för landet. Skatteintäkter var dock över förväntan (4,5 miljarder USD) och överskred det nationella målet med 13 procent.⁶ Tillsammans med skuldlättnader borde detta skapa förutsättningar för en återhämtning av de offentliga skulderna och skapa förutsättningar för Moçambique att bättre stå emot framtida chocker. De pågående investeringarna i Moçambiques naturgasreserver kommer spela en avgörande roll för ekonomin och för fattigdomsminskningen de kommande åren.

Demokrati och mänskliga rättigheter. Under 2019 försämrades det demokratiska utrymmet ytterligare. Utrymmet för media och det civila samhället minskar kraftigt. Liksom året innan var 2019 ett år med hot, överfall och mord på MR-försvarare, journalister och valobservatörer. EIU's Democracy Index klassificerar landet sedan 2018 som under "auktoritärt styre" och under 2019 sjönk siffrorna ytterligare.⁷ World Press Freedom Index visar att landet har fallit ytterligare fyra platser det senaste året (statistiken är dock från innan valen 2019), från 99 till 103 av totalt 180 länder.⁸ OHCHR, FNs kontor för mänskliga rättigheter, startade ett landprogram i landet 2019 genom sitt regionala kontor men har inget skyddsmandat.

Valen. I oktober 2019 hölls allmänna val i landet för presidentpost, parlament och provinsparlament. Valen präglades av oroligheter, omfattande valfusk, och hot och våld. En välkänd valobservatör mördades vid en utbildning av valobservatörer. Sittande regeringspartiet Frelimo vann alla val med förkrossande siffror, och skaffade sig därmed absolut majoritet i parlamentet.

Den politiska konflikten. Det största oppositionspartiet Renamo valde sin nya partiledare Ossufo Momades i januari efter tidigare ledaren Dhlakamas hastiga bortgång. Efterspelet av partiledarvalet visade på splittringen inom partiet och missnöje i partiets militära gren med Momades ledarskap. Denna grupp proklamerade i augusti 2019 att de inte ser fredsavtalet som giltigt då de inte inkluderats i fredsprocessen och hotade om att inte respektera avtalet. Den sk "militärjuntan" har sedan dess utfört flera attacker i provinserna Sofala och Manica mot fordon och polisstationer, centrerade runt två av de viktigaste riksvägarna. Konflikten och våldet har haft en negativ effekt på investeringar, turism och transport.

³ "World Bank Mozambique Economic Update", 2019

⁴ "Human Development Report", UNDP, 2019

⁵ UNDP, 2019

⁶ O País, January, 2020, "Autoridade Tributária superou meta"

⁷ Economist Intelligence Unit Democracy Index, EIU, 2019, s. 22

⁸ Reportersd without borders, 2019

Cykloner. De två cyklonerna Idai och Kenneth slog hårt mot Moçambique. Kraftiga regn i delvis redan översvämmade områden, i kombination med torka i landets södra delar, gör att uppskattningsvis 2,2 miljoner människor är i behov av humanitär hjälp.⁹ Vägar, broar, hus och byggnader förstördes. Tillgången till vatten och el påverkades kraftigt negativt. Cyklonerna sköljde både bort stora delar av 2019 års skörd och påverkade tillgången till kommande säongs utsäde. Totalt 650 människor miste livet.¹⁰ Effekterna på ekonomin, naturen, infrastrukturen och människor är enorm och fortsätter in i 2020.

De väpnade attackerna i Cabo Delgado tilltog, framförallt mot fattiga civila i den norra provinsen Cabo Delgado. Attackerna görs med islamistiska förtecken men kopplingar till internationella islamistiska terrornätverk har inte kunnat fastställas. Målet med attackerna är inte uttalat men förefaller vara att skapa rädsla och instabilitet.¹¹ Antalet rapporterade attacker var 170 attacker under året, jämfört med 60 under 2018 och 5 under 2017. Attackerna sker enligt upprepade mönster bestående av brutala mord, kidnappningar av kvinnor och flickor, plundring, nedbrända hus och förstörda skördar. Uppskattningsvis har attackerna lett till omkring 500 dödsfall och ca 150 000 människor är på flykt.¹² Detta har lett till en komplex humanitär kris i en fattig provins där många redan drabbats av cyklonen Kenneth. Den nationella militära kapaciteten är otillräcklig i såväl fråga om manskaper, taktik, kompetens och utrustning.¹³ Uppgifter förekommer att militären i vissa fall ska ha trakasserat och hotat befolkningen samt begått sexuellt våld mot flickor och kvinnor.¹⁴ Journalister som rapporterat om situationen har blivit godtyckligt arresterade och hotade av statlig och militär personal.¹⁵ För närvarande ser det ut som att våldet kommer fortsätta öka och sprida sig och provinsen kan stå inför en långvarig intern flyktingkris.

Antikorrupption. Tillsammans med de fall av våld och hot gentemot medborgare som beskrivs ovan har också eftermälet efter de ”hemliga lånen”¹⁶ fått särskild uppmärksamhet under året. 20 personer har av riksåklagaren häktats och förundersökning för vissa av dessa har överlämnats till domstol. Processen kring ansvarsutkrävandet är långsam och inte transparent. Det civila samhället fortsätter bevaka utvecklingen, bland annat med stöd från Sverige. Finansministeriet publicerade 2019 i samarbete med IMF en diagnosstudie med 29 reformpunkter för att öka transparens och stävja korrupption vilket är ett litet steg i rätt riktning.¹⁷ UNODC (FN:s organ för kampen mot korrupption, olaglig handel och droger), öppnade kontor och påbörjade en aktiv dialog med regeringen och flera viktiga aktörer om en strategisk plan. Detta samarbete kan ge en ny injektion i kampen mot korrupption och organiserad brottslighet. Ambassaden har haft god och nära dialog med UNODC under 2019.

⁹ UNOCHA Report, 2019

¹⁰ UNDP Cyclone Idai Post Disaster Needs Assessment:

¹¹ Islamic Radicalization in Northern Mozambique’, Habibe, Forquilha and Pereira, 2019

¹² Uppgifter från samtal mellan ambassaden och humanitära aktörer under februari 2020. Den humanitära situationen är svårbedömd och uppgifter mellan 100 000 och 200 000 används av olika aktörer. Ej publicerad ambassadrapportering, 2020.

¹³ Habibe, Forquilha and Pereira (2019).

¹⁴ Uppgifter från samtal mellan ambassaden och humanitära aktörer under februari 2020.

¹⁵ Matsinhe, Valoi, (2019). ‘The genesis of insurgency in northern Mozambique’, Institute for Security Studies.

¹⁶ Bakgrund: I april 2016 uppdagades att Moçambique hade 2.2 Mdr USD i statsgaranterade lån tagna av tre statliga bolag under 2012–2014. Sida frös budgetstödet och agerade konstruktivt bl.a. genom att finansiera en oberoende revision av lånen, efter förfrågan från Moçambiques riksåklagare och IMF i oktober 2016. Den 57-sidiga sammanfattningen publicerades – i mitten på 2017, vilket var ett viktigt steg mot ökad transparens och en förutsättning för ökat ansvarutkrävande.

¹⁷ Ministerio de Economia e Finanças och IMF, 2019 “Report on transparency, governance and corruption”

2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget

Tabell 1. Givarkontext

Biståndets (totala) andel av statsbudgeten utgör: 26,6 %	Strategins andel av det totala biståndet utgör ca 6 %.
Givargemensam samarbetsstrategi finns ej	Status på EU-gemensam programmering / WBT: EUD och MS har beslutat om en gemensam handlingsplan. EUD har för avsikt att bereda sin nya landstrategi tillsammans med MS under 2020.
De fem största givarna (organisationer och/eller länder) är: USA, Världsbanken, DFID, EU och Sverige	Sverige är den tredje största bilaterala givaren. Av EU MS är Sverige den andra största givaren.

Det totala biståndet till Mocambique utgör ca 26 procent av statsbudgeten och 15,6 procent av BNI (2017).¹⁸ Sverige har som tredje största bilaterala givare en viktig roll i Moçambique och uppskattas för att sätta landets utvecklingsutmaningar i fokus, beakta långsiktigt hållbara lösningar och utforma biståndseffektivt stöd. Siffrorna i tabell 1 är från 2017, vilket är den senaste tillgängliga datan. Dialogen kring utvecklingsfrågor mellan givargruppen och regeringen var länge kopplad till budgetstödet. Situationen förändrades när budgetstödet upphörde i samband med de hemliga lånen 2016. Givargruppen arbetar utifrån ett nytt forum för samordning och dialog och under 2019 hölls det första högnivåmötet med regeringens representanter och givarnas ambassadörer.

Sverige framhåller rättighetsperspektivet i verksamhet och dialog, däribland SRHR, kvinnors roll i fredsbygge, jämställdhet och mot barnäktenskap. Ambassaden verkar för förbättrad kommunikation från civilsamhället om MR-kränkningar för att använda informationen i politisk dialog. Fredsavtalet öppnar möjligheter för ett engagemang kring hållbar fred med fokus på resolution 1325 och kvinnor, fred och säkerhet. Samarbetet med **EU-delegationen** fungerar bra. Inom ramen för gemensam programmering har en gemensam handlingsplan antagits. Fokus i EDF 11 är demokratisk samhällsstyrning, landsbygdsutveckling samt stöd till det civila samhället, prioriterade områden även för Sverige. Andra områden där Sverige samarbetar nära EU-delegationen är jämställdhet, mänskliga rättigheter och offentlig finansiell styrning. Ambassaden arbetar nära **FN-organisationer**, framförallt ILO, UNICEF, UNFPA, UNDP, UNCDF, UNESCO och UN Women. Nyetablerade UNODC kan bli en viktig partner givet dess mandat inom antikorrupktion och Sverige avser stödja OHCHR:s nya landprogram. Den strategiska dialogen med hela FN-systemet kan dock förbättras. Samarbetet med Världsbanken fungerar väl, exempelvis inom hållbart skogsbruk, energi och sociala trygghetssystem. **IMF** är en strategisk partner i såväl uppföljningen av den revisionen av de hemliga lånen liksom inom offentlig finansiell styrning. Sverige deltar i flera givararbetsgrupper men har under 2019 valt att tona ner sin aktiva roll och har idag ingen ordföranderoll i någon grupp. Ambassaden deltar i samordnad politisk dialog genom exempelvis EU:s artikel 8.

¹⁸ OECD DAC. Aid at a glance, 2019.

2.3 Synergier med andra svenska strategier och aktörer

	Anslagspost	Utfall 2019 (KSEK)	Avtalad bemyndiganderam (KSEK)
ID03 Partner country ENG	Appropriation	Outcome 2019 (KSEK)	Agreed frame of Outstanding commitments (KSEK)
Mozambique	101 Humanitära insatser (7 1:1.1)	146 743	0
	103 Stöd genom svenska organisationer i det civila samh (7 1:1.5)	15 352	0
	106 Afrika (7 1:1.9)	576 914	1 068 045
	114 Forskningssamarbete (7 1:1.32)	71 531	231 298
	Total	810 540	1 299 343

Vad gäller de tematiska, globala strategierna finns möjliga synergier med samtliga. Ofta återfinns samma avtalsparter. För 2019 kan följande exempel lyftas:

Forskningsstrategin: Ett nytt avtal med Universidade Eduardo Mondlane (UEM) för fortsatt forskningssamarbete 2018-2022 har inletts. Stödet har skiftat karaktär och mer fokus är på uppbyggnad av lokala doktorandutbildningar och mastersutbildningar, vilket bereder väg för synergier inom flera områden i den bilaterala strategin. Ett betydande arbete har gjorts inom jämställdhet på UEM. Ett specifikt program arbetar med 'gender mainstreaming' på universitetet och 8 doktorander forskar inom gendervetenskap – något som också har positiv bäring för det bilaterala arbetet med jämställdhet. Nuvarande samarbete mellan UEM och svenska KTH inom "Geographic Information Technology" möjliggjorde 2019 övervakning i realtid av översvämningarna efter cyklonerna. Samarbetet har också medverkat i forskning som lett till en ändring i abortlagen i Moçambique.

Ekonomiska strategin: På bilateral nivå finansierar Sverige en klimatsats på bynivå i provinsen Zambézia (Världsbanksfonden "Integrated Landscape Management/FCPF REDD+") Samtidigt inleds projekt i samma område för att stärka de kollektiva markrättigheterna, via den globala insatsen "The Tenure Facility" vilket förväntas stärka resultaten i den bilaterala insatsen.

Humanitära strategin: I ett sk *nexus*-samarbete mellan humanitärt och långsiktigt bilateralt stöd beslutade Sida att utöka 2019 års humanitära anslag till Rädda Barnen med 50 MSEK. Stödet fokuserar på resiliens och livsmedelstrygghet och kommer speglas av ambassaden med ett lika stort stöd i en påföljande fas med start i mars 2020. Samarbetet har bidragit till ökad förståelse för olika perspektiv och ingångar inom utvecklingssamarbetet. Sverige har också stött de drabbade områdena med humanitärt stöd från Sida om 100 MSEK (utöver kärnstöd) via bl.a. Unicef, WFP och MSB. Sida beslutade att tilldela ambassaden ytterligare 80 MSEK i maj 2019 för de ökade behoven. Dessa extra medel har tillsammans med omallokeringar i den befintliga portföljen lett till stöd för totalt 204 MSEK till sociala trygghetssystem, reparation av vattenkraftverk och livsmedelstrygghet.

2.4 Integrering av perspektiven

Fattiga människors perspektiv bedöms ha stärkts i strategigenomförandet under 2019 då den svenska responsen till cyklonernas effekter gavs prioritet, dels genom det sk *nexus*stöd som beskrivs ovan, och dels genom det utökade stödet till sociala transfereringar.

Ambassaden utgår från ett **rättighetsperspektiv** på både strategi- och insatsnivå. Som en respons på den försämrade situationen för yttrandefrihet och hot mot demokrati- och MR-försvare kom ett stöd till skydd för hotade individer att initieras med en nära samarbetspartner.

Andelen av avtalade medel (DAA) som går till insatser med demokrati och mänskliga rättigheter som huvudsyfte har minskat från 40 procent 2015 till 30 procent 2019 medan andel insatser där demokrati och mänskliga rättigheter klassas som signifikant har minskat från 50 procent 2015 till 31 procent 2019. Minskningarna beror troligen på de minskade volymerna i stödområde 2 kombinerat med att flera nya insatser i andra stödområden inte har detta perspektiv som huvud- eller delsyfte.

Miljö/klimatperspektivet. Kopplingen mellan fattigdom och utsatthet för försämring av miljö/klimat blev brutalt tydlig under 2019. Cyklonerna krävde en omställning av portföljen mot resiliens, utifrån både fattigheds- och miljö/klimatperspektiv. Andelen av DAA som går till insatser med miljö som huvudsyfte har ökat från 15 procent 2015 till 28 procent 2019 medan andel insatser där miljö klassas som signifikant har ökat från 9 procent till 41 procent. Minskningen i rättighetsperspektivet ovan förklaras delvis av ökningen under 2019 inom miljö/klimat.

Jämställdhetsperspektivet. Under 2019 intensifierades fredsprocessen som fortskred utan inkludering av flickor och kvinnor och som utmynnade i ett fredsavtal utan integrering av jämställdhet-, fred- och säkerhetsagendan. Ambassaden har med organisationen FDC aktivt verkat för att kvinnors deltagande kommer upp på agendan. Andelen av DAA som går till insatser med jämställdhet som huvudsyfte var 17 procent under 2019 jämfört med 32 procent 2015 – en stor minskning. Det planerade nya stödet till FDC och kvinnor i fredsprocessen försenades och kommer förhoppningsvis förbättra utfall 2020. Andel insatser där jämställdhet klassificeras som signifikant har däremot ökat från 32 procent 2015 till 72 procent 2019.

Konfliktperspektivet. Arbetet med att stärka integreringen av konfliktperspektivet förstärktes med en granskning av implementering på strategi- och insatsnivå samt inom projektcykeln.¹⁹ Studien pekar på behov av fördjupad kunskap på ambassaden samt av uppföljningsverktyg. Arbetet tas vidare under 2020. Ingen insats har konflikt som huvudsyfte jämfört med 2018 då det fanns en. Det planerade nya stödet till FDC och kvinnor i fredsprocessen hann inte slutföras under 2019 och kommer ändra på utfallet för denna markör till 2020. Andelen av DAA där konflikt är signifikant uppgår till 12 procent.

3 Resultatredovisning

3.1 Sidas bidrag till förändring på strateginivå

Det ursprungliga strategibeloppet 4,1 miljarder svenska kronor under perioden 2015–2020 sänktes i 2018 till 3,5 miljarder kronor. Efter fem av strategins sex år har totalt ca 2,77 miljarder SEK utbetalats, motsvarande 79 procent av totalt strategibelopp. Antalet öppna insatser för strategin är 82 varav 42 insatser är pågående (Agreed) och övriga är under stängning.

¹⁹ "Review of Integration of a Conflict Perspective in the implementation of the Strategy for Sweden's Development Cooperation with Mozambique 2015-2020", Sida Helpdesk on Human Security and Humanitarian Assistance, 2019

Efter cyklonerna fick flertalet samarbetspartners i drabbade områden kontor och utrustning förstörd.²⁰ Tillsammans med förstörelse av infrastruktur, såsom broar, vägar och elförsörjning, har cyklonerna en direkt effekt på resultaten under 2019 i alla strategimål. Samtidigt har katastrofen också lett till att flera partners börjat arbeta mer med att öka resiliensen på längre sikt och minska sårbarheten av miljöpåverkan hos lokala samhällen. I ovan nämnda nexus-samarbete beslutade Sida att utöka 2019 års humanitära anslag till Rädda Barnen med 50 MSEK. Stödet fokuserar på resiliens och livsmedelstrygghet och kommer speglas av ambassaden med motsvarande volym 2020. Denna har bidragit till ökad förståelse för delvis olika perspektiv och ingångar inom utvecklingssamarbetet. Sida har därutöver stött områdena som drabbades av cyklonerna med humanitärt stöd om 100 MSEK (utöver kärnstöd) via bl.a. Unicef, WFP och MSB. Sida beslutade att tilldela ambassaden ytterligare 80 MSEK i maj 2019 för de ökade behoven. Dessa extra medel har tillsammans med omallokeringar i den befintliga portföljen lett till stöd för totalt 204 MSEK till sociala trygghetssystem, reparation av vattenkraftverk och livsmedelstrygghet.

Stödområde 1 för miljö och klimat ökade under 2019 jämfört med året innan. (Bilaga 1, tabell 3.) Det förklaras av flera större insatser inom energi men också del av ökade medel som respons på cyklonerna. Nedgången i stödområde 2 förklaras av svårigheterna att arbeta med statliga reformer, där en omläggning pågår. Bedömningen av sannolikheten att uppnå portföljens olika insatsmål ser relativt positiv ut. En snabb och effektiv omställning av delar av portföljen möjliggjorde detta (Bilaga 1, tabell 4.) Effekten av naturkatastroferna är inte helt inräknad då flertalet interna ställningstagande (sk Conclusions on Performance) ännu ej skrivit för 2019.

3.2 Stödområde 1: Förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan, klimatförändringar och naturkatastrofer

Mål 1.1: Transparent och hållbar förvaltning och nyttjande av Moçambiques naturresurser

Strategimål

Moçambiques ekonomi och den politiska agendan baseras främst på nyttjande av naturresurser. Allokeringen av koncessioner för utvinning av gas samt den tillhörande infrastrukturen har avancerat under året. Transparensen och rättigheterna för befolkningen stärktes då ett brittiskt gruvföretag gick i förlikning med byar i Cabo Delgado efter anklagelser om övergrepp²¹.

”Agenda 2035”, regeringens strategi för skogssektorn färdigställdes och är redo för implementering.²² Idai visade behovet att god förvaltning av naturresurser då omvandling av skog till jordbruksmark bidrar till erosion och förslamning av floder. Översvämningarna bestod av lera och på många håll är

²⁰ Rapportering från diverse samarbetsorganisationer. UF2014/74084 dok nr. 197-199.

²¹ ”Moçambique mineradora Gemfields paga indemnização” Deutsche Welle, 2019

²² MDTF Integrated Landscapes Management annual report 2019 p.4

jordlagret borta vilket gjort bönderna till ”miljöflyktingar”.²³ ²⁴ Den nationella fonden för hållbar utveckling (FNDS) har utvecklats med stöd av den Sverigefinansierade världsbanksfonden ”Landscape and Forest management”.²⁵ Framsteg noteras för att göra fonden till en nationell akrediterad enhet för att kunna ta emot finansiering från Gröna Klimatfonden. En utmaning ligger i pågående omstrukturering av det politiska ansvaret för landfrågor.

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet gått delvis framåt.

Portfölj

Under 2019 levererade 6 insatser mot målet på totalt utbetalningar på 18,8 MSEK.²⁶ Tack vare stödet från världsbanksfonden (ovan) blev Moçambique det andra landet i världen att signera en Emission Reduction Payment Agreement och lokalsamhällen i provinsen Zambezia kommer nu kunna ta emot upp till 50 MUSD för att minska sina utsläpp genom hållbar mark- och skogsförvaltning skogsförvaltning (REDD+). Stödet resulterade också i att en arbetsgrupp för ”Community Based Natural Resources Management” bildades med deltagande från civilsamhälle, stat och forskare.²⁷ WWF fortsatte med sina utbildningsinsatser riktade till åklagarmyndigheten för att stärka kapaciteten gällande åtal för smuggling av naturresurser.²⁸ GESTERRA, lantmäteristöd till staten, utvärderades med goda resultat och analys inför eventuell fortsättning pågår.²⁹

Sida bedömer att portföljen är relevant och genomförs enligt plan.

Mål 1.2 Stärkt kapacitet hos nationella och lokala myndigheter att bidra till förbättrad miljö, och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan, klimatförändringar och naturkatastrofer

Strategimål

Idai och Kenneth innebar ett stresstest för miljöförvaltningen på nationell och lokal nivå, och koordineringen av responsen på nationell nivå var relativt god. Den politiska viljan att stärka de nationella och lokala myndigheternas kapacitet bedöms bestå, men kapaciteten att genomföra nödvändiga reformer är svag på alla nivåer. Ministério do Mar, Águas Interiores e Pescas (MIMAIP) ordnade 2019 en stor konferens – the Growing Blue Conference³⁰ - som planeras bli en permanent dialogplattform på tvåårsbasis för att främja samråd, anpassning och kunskapsdelning för att uppfylla åtagandena för SDG14.

²³ Blog update, IFPRI, 2019

²⁴ Rapport fältbesök, Januari 2020

²⁵ MDTF Integrated Landscapes Management annual report 2019 p.4

²⁶ 51140120 Coastal Resilience IUCN, 51140087 WeEffect AGIR II, 51140055 CTC-COOP/iTC, 51140076 Improved Forestry Governance WWF, 51140111 Landscape and forests management MDTF; 13431 GESTERRA Land Administration

²⁷ MDTF Integrated Landscapes Management annual report 2019 p.4

²⁸ Möte med Antonio Serra, WWF, 190909, Internt arbetspapper, ej arkiverat

²⁹ ”GESTERRA Final evaluation” Bente Topsoe-Jensen, Elias Ainadine, Alicia da Silva Calane, Clemente José Macia, 2019

³⁰ Websida för konferensen growingblueconference.gov.mz

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet gått delvis framåt.

Portfölj

Under 2019, levererade 7 insatser mot strategimålet och ca 39 miljoner SEK utbetalades.³¹

Sidas stöd till Local Climate Adaptive Living (LoCAL) med UNCDF möjliggjorde en utökning av verksamheten till nio klimatkänsliga distrikt i Gaza och Inhambane-provinserna. Sidas partner International Union for Conservation of Nature, IUCN, har i samarbete med MIMAIP fokuserat på naturbaserade lösningar såsom mangrove-restaurering i kustdistriktet Dondo. Moçambiques åtaganden i Parisavtalet har fortsatt vara en viktig dialogfråga under 2019. Ambassaden finansierade deltagandet av fyra delegater från MITADER och MEF till COP25-mötet.

Sida bedömer att portföljen är relevant och genomförs enligt plan.

Mål 1.3 En hållbar livsmedelsförsörjning med särskilt fokus på ett motståndskraftigt lantbruk

Strategimål

Cyklonerna har haft stor påverkan på stora delar av portföljen. Rekordmånga människor är beroende av utdelning av livsmedel. Konflikter i norra och centrala delarna samt de stora investeringarna i mineraler och gas skapar också ökade behov av matstöd.

Sida bedömer att strategimålet inte går framåt.

Portfölj

Under 2019 levererade 2 insatser mot strategimålet med utbetalningar på 3,1 MSEK.³² Projekten bidrar både till livsmedelstrygghet och ruralt entreprenörskap (se 3.2). Utbetalningsnivån är låg 2019 pga återhållen betalning till det största programmet. Eftersom insatserna till största del är lokaliserade i cyklondrabbade områden sköljdes många aktiviteter och resultat bort. Samtidigt rapporterar samarbetspartners att de ställde om sina aktiviteter för att ge tekniskt stöd till bönder som tog emot humanitärt stöd i form av utsäde för snabbväxande grödor.³³ Programmet FAR, som arbetar med klimatanpassning av jordbruket, introducerade tåligare risvarianter, med kraftigare rotsystem, och kunde konstatera att de bönderna fick en god riskörd trots översvämningarna.³⁴

Sida bedömer att portföljen är relevant och genomförs enligt plan.

³¹ Insats: 51140087 We Effect AGIR II, 51140050 Seed funds environmental studies, 51140111 MDTF WB Landskaps- och skogsförvaltning, 51140120 Coastal Resilience IUCN, 51140111 UNCDF – LOCaL, 51140025 GoM/EDM – Kapacitetsupplyggnad EDM, 51140103 GoM/EDM – Projektförberedande insats inom energisektorn.

³² 51140110 Agriculture markets development DEMALIBA, 13625 Preparatory phase Climate Resilience

³³ José Hoogevorst, Swisscontact, meeting in Beira 200121, ej arkiverat arbetsdokument

³⁴ Möte IFDC och SwissContact inom "Food security through climate Adaptation and Resilience in Mozambique" 200121, ej arkiverat arbetsdokument

Mål 1.4 Ökad tillgång till förnybar energi samt tillförlitlig och hållbart producerad elektricitet för hushåll, företag och offentlig verksamhet

Strategimål

Ökad tillgång till el fortsätter vara en prioritering för Moçambiques regering. Det ambitiösa initiativet ”Energia para Todos” med syfte att skapa universell tillgång till el år 2030 påbörjades. En givargemensam fond startades och implementeringen går bättre än planerat³⁵. Trots att reparationer av elinfrastrukturen kom att dominera arbetet under 2019 lyckades det statliga elföretaget EDM³⁶ öka antalet elkunder med drygt 177 000 nya anslutningar under 2019³⁷. Regeringen har för avsikt att öppna elsektorn för privata investeringar, och den statliga institutionen Fundo de Energia (FUNAE) har utarbetat en investeringsplan och projektförberedelser för förnybara energi på landsbygden³⁸. Utveckling av lagstiftningen för privata investeringar i sektorn saknas fortfarande³⁹. Tidigare rapporterad reformprocess av EDM, har stannat av på grund av bytet i den högsta ledningen av bolaget⁴⁰.

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet gått delvis framåt.

Portfölj

År 2019 levererade 7 insatser mot målet, med utbetalningar på 185,4 MSEK och med EDM som huvudsaklig partner.⁴¹ Portföljen kompletterades med stöd till en Challenge Fund för att stödja innovationer inom förnybar energi utanför det nationella elnätet samt med stöd via en Världsbanksfond kopplad till ”Energia para todos”. Som respons för Idai avtalades ytterligare bidrag för reparation av skador på vattenkraftverket i Mavusi för att motverka förluster av förnybar energi.

Sida bedömer att portföljen är relevant och genomförs enligt plan.

3.3 Stödområde 2: Stärkt demokrati och jämställdhet samt ökad respekt för mänskliga rättigheter

Mål 2.1 Stärkta demokratiska institutioner och ökad kapacitet i den offentliga förvaltningen

Strategimål

35 Mozambique Energy for All Multi-Donor Trust Fund, Progress Report No 1 for the period from December 2018 to October 2019

36 Electricidade de Moçambique (EDM)

37 “Developments of the energy sector during 2019” EDM, 2020

38 Renewable Energy Projects Portfolio Hydro and Solar Resources, FUNAE July 2019

39 “Country Analysis Final Report”, BGFA Mozambique, REEEP and Green Light LDA, 2020

40 Conclusion on Performance July 2019, TRAC cont id 51140025, UF 2009/8269

41 Insatser: 51140103 Project Preparation Facility in the Energy Sector, 51140024 Rural electrification Vilanculos phase 2, 51140038

Cuamba rural electrification, 51140025 Capacity Building to Electricidade de Moçambique (EDM) & strategic studies, 51140010

Rehabilitation of 2 Hydropow.plants in Mozambique, 51050106 AECF 2017-22 Renewable Energy and Adaptation to Climate Technologies (REACT), 12534 Beyond the Grid Fund for Africa

2019 gav en negativ utveckling i relation till detta mål. Hotet mot människorättsförsvarare, representanter för oppositionspartier och journalister ökade och flera fall av trakasserier, våld och mord förekom. Detta tilltog i samband med valet, som också starkt kritiserats för förekomst av omfattande fusk.⁴² Observatörer från civilsamhället hade stora svårigheter att ackrediteras. Samarbetet inom offentlig finansiell styrning fortsatte på dialognivå med viss framgång, där finansministeriet fortsatt visar på starkt ägarskap för reformer och landstrategi.

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet gått bakåt.

Portfölj

Under 2019 levererade 11 insatser mot strategimålet och 49,7 MSEK betalades ut.⁴³ Det svensktödda statistikinstitutet INE publicerade folkräkningsstatistiken, dock över ett och ett halvt år försenat. Valmyndigheten CNE valde att inte använda INEs siffror för beräkning av antal röstberättigade, trots att INE är officiellt statistikorgan. President Nyusi kritiserade INE hårt i detta ärende, varpå INEs högste chef valde att avgå, utan att ändra på något i publicerad statistik. Detta ledde till att den Frelimovänliga provinsen Gaza fick fler röstberättigade än vad de skulle fått med INEs siffror.⁴⁴ INEs högsta ledning har under 2019 fått stor positiv uppmärksamhet för sin integritet i detta ärende.

EISA har anordnat utbildningar för civilsamhället inom valobservation samt satte upp en plattform för valtransparens, ett fysiskt rum för debatt och media, med fokus på att dela trovärdig information om valet.⁴⁵ Civilsamhällesprogrammet AGIR arbetade med att informera allmänheten och kräva ansvar gentemot moçambikiska staten kring till de "hemliga lånen", bl.a. Centro de Integridade Pública (CIP) och Foro Monitoria de Orçamento (FMO). Detta har bidragit till en öppen debatt om hur regeringen och administrationen hanterat anklagelserna och skapat ett högre tryck för ökad transparens kring hantering av statens resurser. Portföljen har under 2019 saknat ett direkt stöd till reform inom offentlig finansiell styrning och ambassaden bereder nu stöd via Världsbanken till finansministeriet MEF för att konsolidera portföljen.

Sida bedömer att portföljen är delvis relevant.

Mål 2.2 Moçambiques intäkter mobiliseras används och redovisas på ett mer transparent, hållbart och effektivt sätt som kommer hela befolkningen till del

2019

⁴² "Final report. General and provincial assembly elections 15 October 2019" EU Electoral Observation team, 2020

⁴³ Insatser: 51140114 LoCAL, 51140067 Oxfam-Novib, 51140085 Diakonia, 51140086 Oxfam-Ibis, 51140116 EISA, 12296 UNFPA Statistics Trust Fund, 10945 Land Administration (GESTERRA) Financial Monitoring, 12544 Procurement services External Audit IGF, 13431 Land Administration (GESTERRA) Evaluation, 51140074 Supreme Audit Institution Tribunal Administrativo 2016-2019, 51140115 INE Common Fund 2016-2019

⁴⁴ "Manipulação estatística exclui cerca de 700 mil potenciais eleitores em três províncias do Centro e Norte e acrescenta cerca de 600 mil nas províncias do Sul", ADS Newsletter. 2019

⁴⁵ "Relatório Final – Contagem Paralela de Resultados (PVT). Eleicoes Presidenciais, Legislativas e da Assembleia Provincial de Nampula." EISA, 2019

Strategimål

Den inhemska skatteuppbörden är relativt hög jämfört med andra länder i regionen. Skatteverket Autoridade Tributária har under en längre period överträffat nationella mål för skatteinsamling och 2019 var inget undantag då verket meddelande att man överträffat sina mål för skatteinsamling med 11 procent år 2019.⁴⁶ Trots detta och en generell återhämtning inom statens finanser bedöms landets skattepolitik som ineffektiv.⁴⁷ Skattesystemet har låg kapacitet, saknar nödvändiga instrument och har oklara ansvarsfördelning mellan skatteverket och finansministeriet. Nya skatter appliceras på ad-hoc basis och det saknas strategiskt tänkande kring hur skattepolitiken påverkar olika typer av skattebetalare.⁴⁸ Intäkterna till statskassan för gasutvinningen är fortfarande till största delen i form av sk windfall-skatt, då utvinningsområden byter ägare och vinsten skattas i landet. Transparensen kring dessa intäkter bedöms som svag.⁴⁹

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet gått bakåt.

Portfölj

Under 2019 har 4 insatser levererat mot strategimålet med utfall på totalt 12,4 MSEK.⁵⁰ Inget direkt stöd till skattereform utgick under 2019. En beredning påbörjades till stöd till offentlig finansiell styrning (se 2.1) som också kommer att omfatta skattereform. Stöden till Tribunal Administrativo visade dock på goda resultat vad gäller granskning av statens intäkter, trots begränsade medel att genomföra planerade revisioner av statens finanser.⁵¹

Sida bedömer att portföljen var delvis relevant.

Mål 2.3 Ökad öppenhet med särskilt fokus på tillgång till information för medborgarna om politiska och offentliga beslut

Strategimål

Den negativa trenden kring press- och yttrandefrihet med ökad självzensur och ökad hotbild mot journalister och civilsamhällesaktörer fortsatte. Det svenskstödda Media Institute of Southern Africa (MISA) har lyft fram ökningen av "politisk auktoritärism"⁵². I början av året fängslades två journalister som rapporterade om våldsutvecklingen i Cabo Delgado och i december gjordes ett kidnappningsförsök mot chefredaktören för regeringskritiska dagstidningen Canal de Moçambique.

⁴⁶ O Pais, 2020

⁴⁷ World Bank, 2019 "PREFER Program Document"

⁴⁸ World Bank, 2019

⁴⁹ "EITI Mozambique 2017-2018", 2019, EITI

⁵⁰ Insatser: 51140074 Supreme Audit Institution Tribunal Administrativo 2016-2019, 51140106 Tax Agency twinning SKV, 51140114 Local Climate Adaptive Living Facility – LoCAL, 51140115 INE Common Fund 2016-2019

⁵¹ "Programme Monitoring and Evaluation of the Tribunal Administrativo's Strategic Plan 2016-2019, PLACOR III" MAP Consulting, 2019, sid.52

⁵² Ej publicerad EU MR-rapport

Överfallet följer ett mönster av liknande attacker mot journalister och politiska kommentatorer. Under valet försämrades situationen med hot mot journalister som rapporterade om valkampanjen⁵³. Aktivisten Anastacio Matavele mördades av polis i staden Xai-Xai några veckor innan valet. Möjligheterna att uppnå strategimålet försvårades på grund av den negativa utvecklingen av pressfrihet, yttrandefrihet, öppenhet och den begränsade implementeringen av lagen om tillgång till information.

Sida bedömer därmed att utvecklingen mot strategimålet går bakåt.

Portfölj

Under 2019 levererade 5 insatser mot strategimålet med utbetalningar på ca 31,7 MSEK.⁵⁴

Allmänhetens medvetenhet om rätten till offentlig information har ökat, tack vare utbildning av medborgare och statsanställda, delvis genomförd av AGIR-partners och ansvariga ministerier. Medvetenheten om resursfördelning från utvinningsindustrins intäkter och människorättssituationen i de områdena har ökat genom AGIRs påverkansarbete⁵⁵. Organisationerna har på grund av våldet och statlig kontroll fått svårare att verka i Cabo Delgado. Organisationen IESE genomförde en internationell konferens och en forskningsstudie på området våldsam extremism i Cabo Delgado.⁵⁶ AGIR-partners kraftsamlade inför och under valet, och bidrog som observatörer, organiserade rundabordssamtal, genomförde utbildningar, involverade utsatta grupper samt verkade för att öka kvinnligt deltagande och konfliktlösning.⁵⁷ Svenskstödda riksrevisionen Tribunal Administrativo ökade täckningsgraden av statsfinanserna till 50 procent - ett litet men viktigt steg framåt för ökad transparens och ansvarsutkrävande.⁵⁸

Sida bedömer att portföljen är relevant och genomförs enligt plan.

Mål 2.4 Stärkt kapacitet i det civila samhället att verka för öppenhet, ansvarsutkrävande och ökad respekt för mänskliga rättigheter

Strategimål

Civilsamhället i Moçambique är aktivt inom flera sektorer, men relativt få arbetar med politiska rättigheter och med MR-försvarare.⁵⁹ Det finns många konkreta exempel på att det utrymmet för det civila samhället fortsätter krympa. Problemen är större i provinser som påverkas av konflikten mellan

⁵³ "Principais Desafios das R.C e FORCOM Eleicoes Gerais 2019", FORCOM 2020

⁵⁴ Insatser: 51140074, Supreme Audit Institution Tribunal Administrativo 2016-2019; 51140086 Oxfam Ibis; 12296 UNFPA Statistics Trust Fund, 11395 Review ScanStat INE 2008-2017, 51140115 INE Common Fund 2016-2019.

⁵⁵ "Nota conceptual, cimeira alternativa da sociedade civil sobregas, Maputo, 12 e 13 de Novembro de 2019, "Nossos Recursos, Nossa Riqueza, Nossa Inclusão" och "IIº Observatório Nacional da Indústria Extractiva, 14 de Novembro de 2019".

⁵⁶ Forquilha et al, 2019

⁵⁷ "Weekly Report on AGIR: Overview 2019 Elections process", AGIR, 2019

⁵⁸ MAP Consulting, 2019

⁵⁹ "Moçambique – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situationen per den 30 juni 2019", UD, 2019

regering och opposition samt i Cabo Delgado.⁶⁰ Regeringens förslag till lagändring för begränsning av civilsamhällets utrymme har under 2019 legat vilande. Civilsamhällets finansiella bärkraftighet försämras fortsatt, särskilt på provins- och lokalnivå, där det är sårbart för varje förändring i givarstöd.⁶¹ Många civilsamhällesorganisationer, särskilt på provins- och lokalnivå, är sårbara för varje förändring i givarstöd.⁶²

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet går bakåt.

Portfölj

Under 2019 levererade 5 insatser mot detta strategimål med totalt 59,5 MSEK i utbetalningar.^{63 64}

AGIR-partners har fortsatt engagera i den offentliga debatten kring ansvarsutkrävande, jämställdhet, barnäktenskap och tillgång till information. Samtidigt noteras att flera partners varit relativt lågmälda gällande MR under 2019, troligen ett resultat av självzensur. AGIR:s kärnstöd bedöms ha bidragit till ökad kapacitet i det civila samhället.⁶⁵ Ett flertal utbildningar har hållits under året inom intern demokrati och finansiell hållbarhet. Efter flera år av återkommande anmärkningar i revisionsrapporter hos partners och svagheter i de vidareförmedlande organisationernas kapacitet att följa upp påbörjades en revision av förmedlingsmekanismen som kommer att avslutas 2020.

Sida bedömer att portföljen är relevant och genomförs enligt plan.

Mål 2.5 Förbättrade möjligheter för flickor och unga kvinnor att fatta självständiga beslut om sin sexualitet och reproduktion

Strategimål

I juli 2019 antogs tre lagar som ses som signifikanta framsteg till ökad jämställdhet: lagen mot barnäktenskap, revideringen av familjelagen (som reglerar minimiåldern för äktenskap till 18 år) och den nya arvslagen som bl.a. stärker flickors och kvinnors arvsrätt. Det återstår att se vilket genomslag lagarna får då Moçambique i liknande fall haft låg implementeringsgrad. Under 2019 ökade debatten kring könsrelaterat våld i offentliga miljöer inte minst pga. flertalet fall i media av gruppvåldtäkt av kvinnor samt sexualbrott mot flickor och pojkar.

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet gått framåt.

Portfölj

⁶⁰ Annual Work Plan, AGIR – AICE 2020, January 2020. UF2014/43505-369

⁶¹ CSO Sustainability Index – Mozambique, 2018

⁶² CSO Sustainability Index

⁶³ Insatser: 51140116 EISA; 51140067 Oxfam-Novib; 51140085 Diakonia, 51140086 Oxfam-Ibis; 51140087 We Effect

⁶⁴ Sida har sedan operationaliseringsplanen togs fram 2015 valt att rapportera civila samhällets verksamhet och tematiska resultat under flera olika strategimål för att synliggöra synergier.

⁶⁵ Annual Joint AGIR Report 2018, UF2014/74084 dok nr 216.

Under 2019 levererade 5 insatser mot detta strategimål med totalt 56,9 MSEK i utbetalningar.⁶⁶

Programmet Rapariga Biz i Nampula och Zambézia har under 2019 fortsatt att utbilda flickor till mentorer och erbjuda unga kvinnor besök på ungdomskliniker och SRHR-service.⁶⁷ IPAS har ökat tillgängligheten till säker abortvård genom att rehabilitera 39 gynekologimottagningar i Nampula och Zambézia.⁶⁸ AGIR-partnern Associação Moçambicana de Juizes (AMJ) arbetade med det juridiska skyddet gällande könsrelaterat våld. AMJ genomförde ett nationellt forum för domare för att ta fram framgångar och utmaningar angående implementeringen av ”Lei da Violência Doméstica”, som kriminaliserar bl.a. könsrelaterat våld inom äktenskap.⁶⁹

Sida bedömer att portföljen är relevant och genomförs enligt plan.

3.4 Stödområde 3: Förbättrade möjligheter och verktyg för fattiga människor att kunna förbättra sina levnadsvillkor

Mål 3.1 Ökade möjligheter för framför allt kvinnor och ungdomar till anständig och produktiv sysselsättning och entreprenörskap

Strategimål

Arbetskraftsdeltagandet i Moçambique är ca 76 procent och arbetslösheten är låg. Däremot lever 40 procent av arbetarna och deras familjer på mindre än 2 USD per dag.⁷⁰ Den produktiva sysselsättningen har stagnerat och skapandet av nya arbetstillfällen har inte stått i paritet till ekonomisk tillväxt. Detta gäller särskilt för unga människor.⁷¹ Under valkampanjen presenterade Moçambiques president Nyusi initiativet ”First job” – och lovade att skapa 3 miljoner arbetstillfällen framför allt för unga som står utanför arbetsmarknaden, genom samverkan med privata näringslivet. Initiativet har ännu inte påbörjats. Stora utmaningar föreligger då näringslivet har påverkats negativt av cyklonerna, högre räntor på grund av låneskandalen och den ökande konfliktnivån.

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet under 2019 har varit delvis negativ och delvis positiv tack vare makroekonomiska åtgärder och delvis ökad stabilitet.

Portfölj

⁶⁶ Insatser: 51140067 Oxfam-Novib, 51140085 Diakonia, 51140118 IPAS Access to safe abortion, 51140032 Rapariga Biz, 12313 Social marketing of reproductive health supplies in sub-Saharan Africa

⁶⁷ “Apresentação Rapariga Biz Jan 2020” UNICEF et al, 2020

⁶⁸ ”Relatório IPAS MISAU 2019” IPAS, 2019

⁶⁹ “II Forum Nacional dos Magistrados que actuam no âmbito d violência domestica” AMJ, 2019

⁷⁰ ILO Mozambique country data, 2019

⁷¹ ILO, 2019

Under 2019 levererade 6 insatser mot detta strategimål med totalt 27 MSEK i utbetalningar.⁷²

Portföljen bidrar till småskaliga lantbrukares möjlighet till ökad inkomstgenerering med fokus på utvecklingen av värdekedjor. Samarbetet med lokala myndigheter, vilket är avgörande för att kunna verka effektivt på landsbygden, har fungerat relativt väl och myndigheterna har även visat en ökad förståelse för den privata sektorns roll.

SMART-programmet (iDE) arbetar med att stärka kapaciteten hos mindre aktörer inom jordbruket och rapporterar att 1 521 småskaliga bönder, varav hälften kvinnor, utbildats inom kredithantering 2019.⁷³ Majoriteten av bönderna deltar idag i spar- och lånegrupper. Även SNV och AGIR-partners etablerar spargrupper i sina program då det har en stor effekt på den enskilda familjens resiliens men också på möjligheten att göra investeringar i det egna jordbruket.

Sida bedömer att portföljen är relevant och genomförs enligt plan.

Mål 3.2 Ökad tillgång till tjänster och stöd, i synnerhet för kvinnor och ungdomar på landsbygden, som förbättrar deras förutsättningar att starta och driva kommersiella verksamheter

Strategimål

Nästan all sysselsättning skapas av jordbrukssektorn och av mikro-, små och medelstora företag (MSMEs). Cyklonerna har hämmat försörjningsmöjligheter för dessa och har även slagit hårt mot banksystemet. Höga räntor och minskad efterfrågan på varor/tjänster, i kombination med låg betalningsförmåga inom offentlig sektor, har lett till en fortsatt svår situation för MSME:s. Kostnaderna för företagen uppskattas i en undersökning till 550 miljoner USD⁷⁴ vilket har en direkt negativ inverkan på sysselsättning och fattigdomsminskning.⁷⁵

Sidas bedömning är att utvecklingen mot strategimålet har gått delvis bakåt.

Portfölj

Under 2019 levererade 9 insatser mot detta strategimål med totalt 36 MSEK i utbetalningar.⁷⁶ FSDMoz, rapporterar om utmaningar i att få de mest utsatta delarna av befolkningen att ta del av digitala finanstjänster.⁷⁷ I samarbete med statens kommunikationsmyndighet ARECOM har FSDMoz påbörjat analysa och diskussioner kring hur transaktionskostnaderna för digitala plånbokstjänster kan minska. FSDMoz har inkommit med ett förslag på hur kostnaderna mellan mobiloperatörerna och de

⁷² 51140121 Strengthening the Missing Middle in Agribusiness for Rapid Transformation – iDE, 51140120 Coastal adaptation and resilience, 51140110 Agriculture Markets Development for the Lichinga - Balama corridor (DEMA-LIBA), 51140108 MozTrabalha 2016-2021, 51140049 Women IN Business (WIN) Programme 2019-2022, 11691 FEMME - Support to Mozambican Business Women Federation

⁷³ "SMART summary of results", Ej arkiverade arbetspapper.

⁷⁴ "Impacto do ciclone IDAE no tecido Empresarial e Medidas de intervenção para recuperação", CTA, 2019 (s.3)

⁷⁵ CTA, 2019

⁷⁶ Insatser: 51140133 Socremo TA, 51140121 Strengthening the Missing Middle Agribusiness – iDE, 51140110 Agriculture Markets Lichinga - Balama (DEMA-LIBA), 51140108 MozTrabalha 2016-2021, 51140098 FSD Moz, 51140091 Socremo TA: Training, 51140088 SOCREMO Guarantee, 51140049 Women IN Business, 51140024 Rural electrification Vilanculos phase 2.

⁷⁷ "Summary of results FSD 24.01.20, Internt arbetsmaterial, ej arkiverat

företag som tillhandahåller digitala tjänster skulle kunna minska, vilket kan få stor effekt för de mest utsatta delarna av befolkningen.

Sida bedömer att portföljen är relevant och genomförs enligt plan.

Mål 3.3 Stärkta förutsättningar hos aktörer, såsom arbetsmarknadens parter och andra, att verka för rättigheter på arbetsmarknaden

Strategimål

Givet en stor informell sektor på arbetsmarknaden kvarstår utmaningen kring hur arbetet med social dialog kan förbättra situationen även för det stora flertalet bortom den mindre formella sektorn. Det är oklart hur President Nyusis ”First job”-initiativ, som lanserades under valkampanjen 2019, kommer förhålla sig till den nationella sysselsättningspolicyn, och hur arbetsmarknadens parter kommer att involveras i detta initiativ.⁷⁸

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet gått delvis framåt.

Portfölj

Under 2019 levererade 1 insats mot strategimålet med totalt 5,1 MSEK i utbetalningar.⁷⁹ MozTrabalha genomförs av ILO i Mocambique, i samarbete med arbetsmarknadens parter, och har en bred täckning. Programmet är kopplat till genomförandet, koordineringen och uppföljningen av landets sysselsättningspolicy, vilket inkluderar att stärka kapaciteten hos arbetsmarknadens parter och förbättra förutsättningarna för den sociala dialogen. Under 2019 gjordes en halvtidsöversyn av programmet, vilken visade övervägande positiva resultat.⁸⁰

Sida bedömer att portföljen är relevant och genomförs enligt plan.

Mål 3.4 Förbättrad tillgång till social trygghet för fattiga hushåll

Strategimål

Det nationella sociala trygghetssystemet fortsätter att expandera och kontantstöd till de allra fattigaste familjerna nådde 2019 cirka 609 000 hushåll, sju procent fler antal hushåll jämfört med 2018. Under 2019 utökades även antalet barn som ingår i pilotprogrammet för barnbidrag i ett fåtal distrikt. Idag nås ca 15 100 barn och deras familjer av detta stöd, delvis som ett resultat av det svenska stödet.⁸¹

⁷⁸ Política de Emprego, 2016.

⁷⁹ Insats: 51140108 MozTrabalha

⁸⁰ “Evaluation report MozTrabalha” draft version, Baizebbé Na Pahimi, 2019, UM2016/32354

⁸¹ “Informe Orçamental Acção social 2019” UNICEF, FMO et al, 2020

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet gått framåt.

Portfölj

Under 2019 levererade 3 insatser mot detta strategimål med totalt 51 MSEK i utbetalningar.⁸² Under 2019 bereddes ytterligare stöd om 25 MSEK till de cyklondrabbade regionerna kring Sofala och Zambézia, via Världsbankens Cash Transfer-program. Inom UN Joint Programme omprogrammerades 1,5 MUSD av redan utbetalda svenska medel till stöd för de drabbade i Cabo Delgado. Antalet bidragsmottagare kunde därmed ökas, mycket tack vare den snabba responsen till de cyklondrabbade områdena.

Sida bedömer att portföljen är relevant och genomförs enligt plan.

4. Implikationer för innevarande strategiperiod

Det svenska biståndet till Moçambique bedöms relevant och visar på goda resultat inom samtliga stödområden. Under 2020 ligger fokus på genomförande av den befintliga portföljen. Under 2020 förväntas ambassaden att arbeta med ett strategiunderlag. Ett antal områden har identifierats där ytterligare analys behövs:

- Konflikt och fredsbyggande
- Resiliens och skärningen mellan humanitärt och långsiktigt bistånd (sk nexus)
- Civilsamhällesstödet efter AGIR

⁸² Insats: 51140093 UN Joint Programme on Social Protection (2017-2020), 10852 World Bank Cash Transfers 2019, 11647 Transfer Project Phase 2 2018-2020 (komponent 04)

Bilaga 1. P6 Finansiell översikt per stödområde och strategimål 2019

All data in report is per December 31, 2019. It is an annex to the Strategy Report submitted to the Ministry of Foreign Affairs.

Average Annual Strategy Amount 2019: 583 000 KSEK

Total Strategy Outcome 2019: 576 772 KSEK

Table 1. Financial Overview 2019 per Area of Support/Objective in Strategy

Strategi	Stödområde	Mål	Utbetalat 2019
Strategy	Areas of Support	Objective	Outcome 2019 (KSEK)
Mozambique 2015-2020	Total		576 772
	A better environment, limited climate impact and greater resilience to environmental impacts, climate change and natural disasters	Transparent and sustainable management and use of Mozambique's natural resources	18 857
		Enhanced capacity of national and local authorities to contribute to a better environment, and greater resilience to environmental impacts, climate change and natural disasters	39 287
		Sustainable food security with particular focus on resilient agriculture	3 152
		Increased access to renewable energy and reliable and sustainably produced electricity for households, businesses and public activities	185 484
		Total	246 780
	Strengthened democracy and gender equality, and greater respect for human rights	Stronger democratic institutions and increased capacity in public administration	49 713
		Mozambique's revenues to be mobilised, used and accounted for in a more transparent, sustainable and effective way that benefits the entire population	12 449
		Increased transparency, with a particular focus on citizens'	31 728

		access to information on political and public decisions	
		Strengthened capacity in civil society to work for transparency, accountability and greater respect for human rights	59 480
		Improved opportunities for girls and young women to take independent decisions regarding their sexuality and reproduction	56 898
		Total	210 268
	Better opportunities and tools to enable poor people to improve their living conditions	Greater opportunities, particularly for women and young people, for decent work and productive employment and entrepreneurship	27 738
		Increased access to services and support, particularly for women and young people in rural areas, improving their opportunities to start and run commercial businesses	36 062
		Enhanced opportunities for actors, such as social partners and others, to work for rights in the labour market	5 100
		Improved access to social security for poor households	51 000
		Total	119 900
	Not allocated to area of support	Not allocated to result	0
		Total	0
	Phasing out	Phasing out	-175
		Total	-175

Table 2. Total Strategy Amount and Disbursed Amount During the Strategy Period (KSEK)

Strategy is in its 5th year with total duration of 6 years.

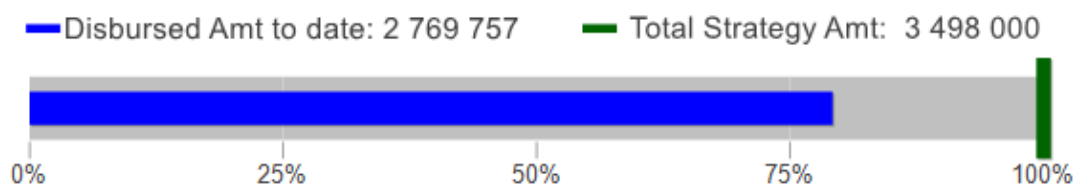
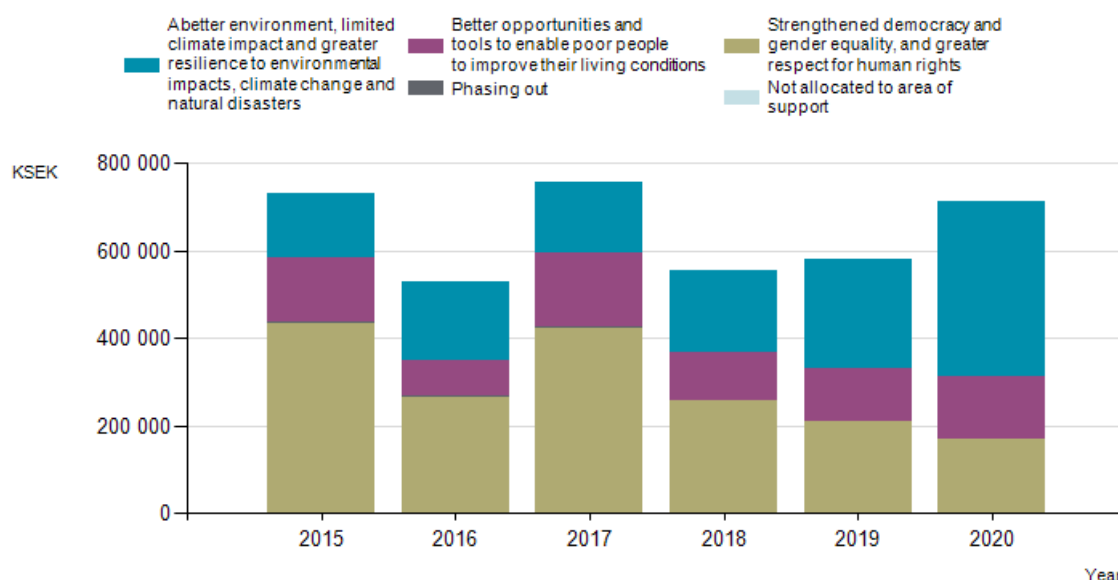

Table 3. Agreed Amounts per Area of Support for the Strategy Period

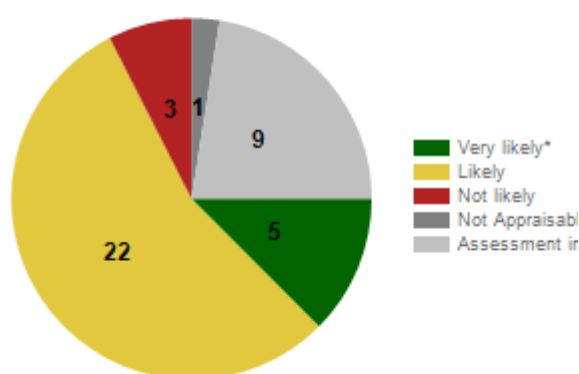
Information on area of support/objective in strategies was phased into Sida's systems starting 2012, but is incomplete up to 2015. This relates only to system generated data. Sidas contributions have always been assessed in relation to decided strategies incl. areas of support and objective (and previously areas and subareas). Correct information on division per area of support for 2015 and earlier is available in the previous strategy reports.

Table 4. Assessment of the Likelihood of Achieving the Contribution Objectives

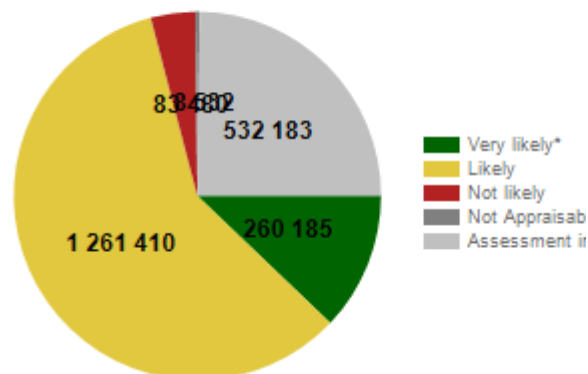
The two pie charts show the assessments of the likelihood of achieving the objectives of the contributions included in the strategy portfolio as per (4.1) contributions and (4.2) accumulated disbursed amount. The data is system-generated and aggregated based on the *Conclusion on Performance* (CoP) in Trac. In connection with the CoP, the question of the likelihood of achieving the contribution objective is answered according to a four-point scale, namely:

1. Very likely
2. Likely
3. Not likely
4. Not appraisable¹

4.1 As per Contribution

4.2 As per Accumulated Disbursed Amount (K)

* Agreements newer than one year are assessed as "very likely" by default.

** Assessments made in Trac 6 have not been migrated since some questions in Trac 7.0 are new and have no equivalent in earlier versions of Trac. Therefore, the assessments made in Trac 6 are grey.

¹ Assessment "Not appraisable" is justified in cases when:

- There is not enough data to make an assessment (eg in difficult environments or late reports)
- The context of the contribution has changed significantly (eg natural disaster, coup d'état, extensive staff change of partner, corruption claim or similar.)
- The contribution itself has changed significantly (eg, the goal, scope, or timeframe of the contribution has been changed)

Table 5. Outcome on All Appropriations in the Selected Country/Region
(incl. Country Allocation)

	Anslagspost	Utfall 2019 (KSEK)	Avtalad bemyndiganderam (KSEK)
ID03 Partner country ENG	Appropriation	Outcome 2019 (KSEK)	Agreed frame of Outstanding commitments (KSEK)
Mozambique	101 Humanitära insatser (7 1:1.1)	146 743	0
	103 Stöd genom svenska organisationer i det civila samh (7 1:1.5)	15 352	0
	106 Afrika (7 1:1.9)	576 914	1 068 045
	114 Forskningssamarbete (7 1:1.32)	71 531	231 298
	Total	810 540	1 299 343

The first three digits is a Sida-internal code. The numbers in brackets after the title is the appropriation number in the Swedish state budget, for example (7 1:1.6) is expenditure area 7, appropriation area 1:1, appropriation 6 = Asia. Appropriations 30, 31 and 33 are managed by the MFA and administered by Sida.